

Uit het archief van onze afdeling, 54 jaar geleden...

Verschenen in de Roeselaarse Weekbode van 28 januari 1955

De pas opgerichte ORNITHOLOGISCHE AFDELING der MANDELSTREEK bleef niet bij de pakken zitten. Ze engageerden zich om een wekelijkse natuurrubriek in de plaatselijke kwaliteitskrant te laten verschijnen. Hiermee wilden ze de geletterde goegemeente stimuleren om de ogen te openen voor het leren observeren in de vrijlevende natuur, en welke boeiende ontdekkingen het intieme vogelleven kon prijsgeven.

In die periode was de opperste natuurbeleving het houden van gevangen kooivogels, naast de vogelvangst zelf. Voor de 'verdelging' van roofvogels - stekpieten noemden men ze plaatselijk -, werd een overheidspremie uitbetaald bij het inleveren van hun poten/klauwen als sinister overlijdensbericht. O wee de sperwers, valken en buizerden, van toen, die het ganse jaar door vogelvrij werden verklaard. Uiteindelijk moesten de gepubliceerde inspanningen leiden tot bewustmaking en bescherming van de vogelsoorten.

Deze natuurartikels zwengelden bovendien de naambekendheid van de afdeling aan bij krantenlezend Roeselare. En met effect, want de rubrieken van meerdere auteurs waren pareltjes van de hand van een aantal afdelingsauteurs. Op de eerste plaats de tiener Paul Houwen en zijn geestesverwante klasgenoot Antoon De Roo - broer van huidige bestuurslid Cien -, maar ook wijlen Adhemar Lagrou en toenmalig voorzitter Remi Surmont pleegden gesmaakte bijdragen. Tevens activiteitenverslagen vonden de weg naar de krant, waarvoor secretaris Louis Demees tekende. Hij werd later opgevolgd door zoon Jan, die zijn functie 20 jaar lang heeft waargenomen. Het ledenaantal vaarde er wel bij.

Als eerste natuurbijdrage kozen we bewust voor een nu nog zeer algemene soort, waarvan de rusteloze observator Paul Houwen toch nog dat ietsje meer wist over te vertellen: de spreeuw.

(Wordt vervolgd)
Piet

Johan D'haenen

VRIJDAG 28 JANUARI 1955.

De Wielewaal-rubriek

AFDELING DER MANDELSTREEK

Secretariaat : Zuidstraat, 41 Roeselare

— 0 —

TER VERANTWOORDING : « De Wielewaal » is een ornithologische vereniging die tot doel heeft de in ons land in het wild voorkomende vogels in hun midden te bestuderen en te leren kennen aan iedereen en tevens deze vogels te beschermen. Deze nieuwe rubriek ligt helemaal in de lijn van de doelstelling van deze vereniging.

Vragen over vogels, aanmerkingen en mededelingen worden graag persoonlijk beantwoord of in deze rubriek opgenomen. Adres voor briefwisseling : Houwen P., Kermisstraat, 12 Roeselare.

DE SPREEUW IN DE WINTER

(Sturnus vulgaris)

Wie heeft ze nog niet gezien? Wie heeft ze nog niet gehoord? Maar wie heeft ze bekeken en beluisterd? Let er nu eens op in de wintermaanden hoe ze met trillend uitstaande halsveertjes en hangende vleugels boven op de schoorsteen, die haar eens als woning heeft gediend, zit te kwinkeleren! En wat een variatie in zijn lied! Nu eens fluit hij de merel na, dan imiteert hij weer de wielewaal of de vlaamse gaai en zelfs kan hij het geluid van een piepend pomphengsel getrouw nabootsen! Hij heeft echter daarbij een reeks eigen, echt muzikale geluiden, die hem hierdoor gemakkelijk laten onderscheiden van alle andere vogels. Dr Thijsse houdt ook van deze virtuoos en hij looft hem in zijn « Vogeljaar » voor de twee geluiden die oereigen zijn aan het spreuwengeslacht, de bekende fluittoon en het illustere snavelgeklepper met de typisch hangende vleugels.

Dat de spreeuw een mooie vogel is, behoeft helemaal geen getoet en dat bevestigt iedereen die hem goed zag. Denk maar eens aan die groene en purpere metaalglans! Een saai kleurbeschrijving geef ik maar liever niet, gaat U zelf maar eens kijken hoe hij er uitziet! Maar het zal enkelen misschien wel interesseren het geslachtsverschil te kennen. Dat verschil is niet duidelijk. De witte vlekjes op de borst zijn bij het wijfje groter en langer dan bij het mannetje. Dit is het duidelijkste verschil. Daarbij is de ondersnavel van het mannetje donkerder dan die van het wijfje en verder is er nog een gering verschil in de kleur van de ogen. Het is praktisch onmogelijk voor een beginnende aan de hand van deze kenmerken het geslacht te bepalen bij een vogel die men zelfs in de hand kan nemen wanneer men slechts één exemplaar heeft.

Alhoewel de spreeuw een algemeen gekende vogel is, zijn er nog altijd mensen die hem van andere vogels niet weten te onderscheiden. Welnu, spreuwen zijn direkt te herkennen aan hun korte staart en hun typische manier van vliegen en lopen. Spreuwen hebben over 't algemeen een rechtlijnige snelle vlucht die dikwijls wordt afgewisseld met een glijpauze die de spreuwen eigen is. Bij die glijpauze houden ze hun vleugels naar achter gericht zodat het silhouet dan wel te vergelijken is met dat van een deltavliegtuig.

Wanneer de spreeuw zich op de grond voortbeweegt dan kan men ze van merels en lijsters onderscheiden daar ze zich « stappend » voortbeweegt terwijl de andere vogels van ongeveer dezelfde grootte huppelen met de twee poten tegelijk. Dit zijn voor de spreuwen wel het beste veldkenmerk.

Goede vliegers zijn de spreuwen zeker. Hebt U deze winter wel eens van die « spreuwenwolken » gezien? Neen? Trek dan maar eens de velden in en U ontmoet ze zeker. U moet er eens op letten hoe de spreuwen in zo'n compacte groep allen samen zwenken en allen samen dezelfde bewegingen uitvoeren. Het is echt indrukwekkend. Dan handelt gans de groep spreuwen als 't ware als één dier en dit verschijnsel dat nog voorkomt bij andere vogels en zelfs bij insecten heeft men totnogtoe niet kunnen verklaren. Het is heel interessant en zeer boeiend deze gedragingen van de spreeuw eens na te gaan bij hun slaappleatsen. Dan kunt U eigenlijk eens zien hoe sterk de gemeenschapszin is bij de spreuwen. Dit komt ook goed tot uiting wanneer ze zich tegen een roofvogel moeten verdedigen.

Wanneer zo'n groep spreuwen aangevallen wordt door een roofvogel — en in onze streken is dat dan gewoonlijk een sperwer — dan vormen ze in de lucht een bolvormige formatie die heel snelle bewegingen uitvoert en zelfs schijnaanvallen durft richten naar de roofvogel. Deze durft dan eenvoudig de dichte gelederen niet naderen. Maar wee de spreeuw die te zwak is om deze krachttoer ten uitvoer te brengen of die aan de geheimzinnige wet van die eenheid niet gehoorzaamt. Deze wordt het welkomen slachtoffer voor zijn hongerige vijand.

Er valt nog heel veel te vertellen over de spreeuw, maar bij gelegenheid spreken we er nog wel eens over. Intussen wens ik U enkele interessante spreuwenwaarnemingen!

HOUWEN P.